

U č i l a.

(Spisal J. Lapajne.)

(Dalje in Konec.)

Kako ohraniti učila.

Lepa in zadostna zbirka učil stane mnogo novcev, pa tudi mnogo truda. Učitelj, ki je sam nabiral učila, bode tudi cenil in vedel, koliko so vredna, ker vé, koliko se je trudil, ko jih je nabiral. Dogodi se pa tudi, da pride nov učitelj na šolo, kjer najde veliko zbirko učil, pa ne vé ceniti njih vrednosti in je zelo zanemari. Zanemarja pa jo morebiti ne ravno iz malomarnosti, marveč iz nevednosti, ker ne vé, kako je s tem ali unim učilom ravnati, da ga „zob časa“ prehitro ne pregloda. Prvi pogoj in najboljše sredstvo, da se učila dobro ohranijo, je posebna soba za učila. Ali, koliko malo je šol, ki imajo za učila posebno sobo?! Zato naj pa učitelj ima učila v svoji pisarni. A take šole tudi lahko po Slovenskem na prste seštejemo, da bi v njih bila pisarna za šolskega voditelja. Na vsak način pa morajo biti za shrambo velike omare, ki naj bodo razpostavljene v šolski sobi ali v bližini šolske sobe, po hodnikih, v veži itd. Kako je treba učila hraniti in varovati, o tem govori precej obširno knjižica Hofer-jeva — „Conserverierung der Lehrmittel“. (Pichler v Beču.)

Kako kupovati in napravljati učila.

Ker je užé toliko obilo učil, ker tovarnarji, knjigarji kar tekmujejo v tej stroki, zato se človek pri nakupovanju učil nikakor ne sme pre nagliti. Predno si učitelj za trdno napravi kako učilo, prepriča naj se, koliko je učilo za praktično uporabo vredno in koliko stane in ali je rabljivo za to ali to šolo. V ta namen naj si pa učitelj naroči blago samo na ogled. Ako mu ugaja vse, kar more od dobrega učila zahtevati, pridrží ga. Ako ni zanj, pošlje ga nazaj. Povrnitev in naročitev dandanes itak ne stane veliko, ko je poština po ceni. A naročuje naj se samo pri avstrijskih knjigotržcih, kajti pri blagu, ki dojde iz inozemstva, treba je še visoko carino plačevati.

Kakor smo pa užé večkrat poudarjali, učitelju ni treba ravno kupovati mnogo učil; vsaj jih lahko dobí pri raznoterih šolskih prijateljih in sploh tudi pri drugih ljudeh, n. pr. od vrtnarjev cvetic, grmovja, od semenskih trgovcev semena, od mesarjev razne živalske dele: rogovje, parklje, črepine, možgane, srce (kar dene v špirit), od gozdarjev lesovje, gobe. Učiteljice ročnih del bodo dobile od gospá obrazce za kačkanje, zaznamovanje, vrezovanje. Rokodelci in fabrikanti bodo dali razne tehnologiške izdelke, n. pr. usnjarji razno usnijo, krznarji kože, tkalci tkanine; ključavničarji in kleparji razno železje, cink, kositar, baker. Pri trgovcih učitelj lahko to in ono nabere, pri lekarjih kemikalije itd.

Kakor sem pa že omenil, dobé se po svetu šolski prijatelji, ki dajo učila brezplačno in sicer so ti prijatelji (po zapisniku v Lehr- und Lehrmittelmagazin) ti-le:

1. C. kr. rudarsko vodstvo v Idriji (cinober) (tudi v Příbramu, Schwarz na Tirolskem in dr.).
2. A. G. Mich. Junger, c. kr. rudniški oskrbnik v Klavsen-u (Tirolsko) daje rudnine.
3. C. kr. generalna direkcija avstrijskih železnic na Dunaji (galvaniške elemente).
4. Kneza Salma fužine Blansko (Moravsko).
5. Firma Kuha & C. v Beču obrazec, ki predstavlja izdelovanje peres) in še več drugih prijateljev, ki pa dajejo učila največ le za višje šole (meščanske, realke itd.).

O stalnih razstavah učil.

O tej točki je pisec te razprave že razložil svoje mnenje dvakrat v „Učiteljskem Tovarišu“. V predlanskem „Uč. Tovarišu“ je opisoval stalno razstavo učil v Gradci, v lanskem je njegov govor o tej stvari, ki ga je imel pri občnem zboru „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani. Opozorovaje na te spise, poudarjam samo to še, da Graška učilska razstava kaj lepo napreduje. Graški razstavi je došlo že tisoč pošiljatev; ona je brojila konec 1887. l. užé 5048 objektov, ki so skupno do 10.000 gld. vredni. Raznih slik in pisnih predstav je 2109, aparatov 258, naravoslovnih zbirk 258, modelov, strojev 88, uteži, orodja 62 kosov, pisnega in risarskega materijala je 200 komadov. Šolskega pohištva 90 kosov, telovadskega orodja 52 kosov, načrtov in kalupov od šolskih poslopij je 52, a knjižnica šteje 1842. del. Poleg tega je prevzel odbor te razstave še po pokojnem učitelju Kmetiću muzej pisarskega orodja. Da je mogel vse to izpeljati, dobival je razne podpore od šolskih prijateljev, zlasti pa od naučnega ministerstva, deželnega zbora, deželnega šolskega sveta, od hranilnice in Graškega mesta.

Da bi Slovencem taka stalna razstava učil zeló koristila, lahko užé iz tega razvidimo, ko v zvezi z učiteljišči po Slovenskem ni še posebnih zbirk učil, kakeršne bi morale biti v smislu organizacijskega statuta teh učilnic.

Da bode nam slovenskim učiteljem v resnici misliti na osnovanje stalne učilske razstave, kažejo nam nemški učitelji jasno. Ti n. pr. niso več zadovoljni, da imajo v Gradci tako lepo zbirko; snujejo še celó po deželi tako zvane lokalne muzeje, ki skoro da niso drugega, kakor zbirke učil, ki ugajajo raznim šolskim svrhám, pa tudi privatnim učenjaškim namenom. Taki lokalni muzeji so v Celji, Fürstenfeldu in dr. V Ljubljani bi se v deželnem muzeji Rudolfinum menda dobili še prostori za tako razstavo, in ni dvomiti, da bi jih kranjski deželni odbor v ta hvalovredni namen ne dal brezplačno. Naj bi te vrstice nekoliko pomogle, da se v Ljubljani ustanovi taka nova naprava, ki bi bila na korist slovenskemu šolstvu in na čast slovenskemu, osobito Ljubljanskemu učiteljstvu.

Književstvo in umetnost.

— **„Pripovedke za mladino“**. I. zvezek. Spisal Fr. Hubad. Drugi natis. V Ptui, 1887. Založil in natisnil W. Blanke. V predgovori pravi gosp. pisatelj: „Pravljice in pripovedke so mladini naj prijetnejše berilo. Takih ponujam tú mladim prijateljem. Ako najdem takih čitateljev in zbudim v njih veselje do branja, dosegel sem svoj namen. Odraslim pa in kritikarjem, če jih najde ta knjižica, samo to: „Namenjena je mladini!“

— **„Pripovedke za mladino“**. II. zvezek. Spisal Fr. Hubad. V Ptui, 1888. Založil in natisnil W. Blanke. Oba ta zvezka ponujata naši mladini mnogo dobrega in prav primerne bлага. Priporočamo tedaj obe knjižici knjižnicam za mladino. Vsaki zvezek stane 25 kr.

— **„Poezije“**. Zložil S. Gregorčič, II. zvezek. V Ljubljani. Založil J. Gorup. Natisnila „Národna Tiskarna“ 1888, 8°, 158 str. Gregorčičevih pesnij nam ni treba priporočati, priporoča jih užé samo imé „Gregorčič“, katero je užé slavno znano vsemu slovenskemu svetu. — Mehko vezan zvezek stane 1 gld., po pošti 5 kr. več; krasno vezan v pravo angleško platno z zlato obrezo 1 gld. 60 kr., po pošti 10 kr. več. Krasno vezal je te „Poezije“ naš domač knjigovez Fr. Dežman na sv. Petra cesti, št. 6 v Ljubljani, kamor naj se pošiljajo vsa naročila.

— **„Stritarjevih zbranih spisov“** je do zdaj izšlo užé 51 snopičev. Z 48. snopičem končavajo se „Pogovori“ in završuje se V. zvezek.

— **Pet „Tantum ergo“, pet mašnih in deset Marijnih pesem ter dva kratka in lahka „Te-Deum-a“** za mešani zbor zložil Ign. Hladnik (op. 10.). Lastina skladateljeva, tisk Blaz-